

KURIR

NOVO MESTO

8.marca 1976

št.1 - leto V.

časopis kolektiva industrije motornih vozil

8. marca 1910 je socialistična stranka v Združenih državah Amerike organizirala velike protestne shode. Povod za demonstracije so bile zahteve, da bi tudi ženske dobile volilno pravico, kajti z industrijsko revolucijo se je spremenil položaj žena: nekdanja gospodinja je postala delavka, ki je hotela uveljaviti svoje pravice tudi v družbeno-političnih dogajanjih.

Marčevske demonstracije so v svetu močno odjeknile, pravi odsev revolucionarne moči pa so dobile še istega leta, ko so na kongresu 2. internacionale v Kopenhagenu proglasili 8. marec za svetovni dan žena.

Vrstila so se desetletja naporov za uveljavitev enakopravnosti žensk. V mnogih deželah so si ženske priborile svoje osnovne pravice, v nekaterih pa še vedno ne morejo prebiti pregrade miselnosti, da morajo ženske opravljati le vlogo mater in gospodinj.

Pri nas je ženskam zagotovljena enakopravnost z ustavo, zato se lahko udeležujejo na vseh področjih javnega življenja.

V našem podjetju je zaposlenih mnogo žensk, čeprav je delo zelo naporno. Ženske danes nič več ne zaostajajo za moškimi tovariši, saj jih najdemo celo na delovnih mestih, ki so bila do nedavnega izrazito „moška“.

Delovni dan zaposlene ženske ne traja le osem ur na delovnem mestu v tovarni, temveč mnogokrat pozno v noč. Tako kot zahteva služba popolno delavko, potrebujejo otroci popolno mater. Toda vprašajmo se, ali se lahko zaposlena ženska v celoti posveti poklicu in družini? Ali še najde kaj časa za izpolnitev svojih osebnih želja? Ali družba nudi zaposleni ženski dovolj dobrin splošnega družbenega standarda?

Poskrbeti bi morali v prvi vrsti za dobro urejeno varstvo otrok, da ne bi matere iskale varstva v bližnji in daljni okolici že pred porodom, da ne bi živele v negotovosti, ali bo njihov otrok sprejet v prenatrpani vrtec ali ne, da ne bi zgodaj zjutraj zbujale otrok in jih prenašale jokave in nenaspane v novo okolje.

Še vedno je premalo obratov družbene prehrane, gospodinjstev, servisov, šol in zdravstvenih ustanov. Zato ni čudno, da so zaposlene ženske preobremenjene s tisočeri drobnimi problemi, ki bi jih lahko s skupnimi močmi enostavneje in učinkoviteje reševali. Poskrbeti bomo morali, da bodo delovne ženske rešene takih skrbi, da bo njihovo delo zunaj neslužbenega časa lažje, da bodo lahko pristopale k delu sproščeno, brez vsakdanje utrujenosti ali naveličanosti.

Ni dovolj samo praznovanje v enem samem dnevu, za vse leto želeti veliko sreče in uspehov. Osmi marec naj bo dan, ki nas bo opominjal, kaj vse smo dolžni storiti za naše ženske. Naj bo dan, ki ne bo le praznik, ampak hkrati tudi dan borbe za ureditev vseh majhnih in velikih stvari, ki bodo lahko pripomogle, da bodo ženske tudi v resnici enako pravne.

Prav je, da ob prazniku žensk poleg običajne čestitke načnemo vsaj del nerešenih vprašanj in skušamo najti zanje uresničljive rešitve.

Osem pogovorov za 8. marec

Majda iz Črnomlja

KRAMARIČ Majda, delavka v IMV-tovarni opreme Črnomelj:

— V delovno organizacijo, takratno Zoro, je prišla že leta 1962. Od takrat dela na raznih delovnih mestih, od dela na krožni žagi, transporta pa do miznega rezkarja, kjer dela še danes.

Že 14 let spremlja delo in razvoj delovne organizacije, vendar vedno znova ugotavlja, da se posveča premalo pozornosti urejanju pogojev dela.

„Prostori, v katerih delamo,“ pravi Majda, „so za uspešno izvajanje tako široko zastavljene delovnega programa, očitno premajhni, zastareli in nefunkcionalni. Poleti nas žge vročina, pozimi pa stresata mrz in preprih. No, pa kaj za to,“ se hudo mušno nasmehne, „saj so nam obljubili gradnjo novih prostorov, kjer bo vse urejeno. No, pa še topla malica: te tudi nimamo in to že od oktobra lani! Delamo tudi po 12 ur in nihče nas ne vpraša, kje in kaj bomo jedli. Menim, da bi problem menze lažje in hitreje rešili, če bi nam priskočila na pomoč celotna OZD.“

Na vprašanje, kako usklajuje delo doma in v tovarni, je dejala, da ji delo v izmenah ne dela posebnih težav, vendar pa sobote, katere so že od novembra delovne, zahtevajo od nje mnogo več ažurnosti pri opravljanju domačih del.

8. marec za Majdo ni samo praznik, temveč priznanje vsem ženam za njihovo nesebično delo in trud.

Osmi marec je posvečen delovnim ženam vsega sveta in njihovem boju za enakopravnost. Ob tem dnevu se spominjamo dosežkov žensk in vse družbe v borbi za priznanje ženskega dela in njihovo enakopravnost v družbi. Preteči je moralo veliko časa, predno so si ženske izborile svoje pravice in dokazale svoje sposobnosti ne le doma pri vodenju gospodinjstva, temveč tudi v delovnih organizacijah, ustanovah in drugod.

Prisluhnimo osmim sodelavkam našega kolektiva, kako doživljajo svoj praznik in katerim problemom zaposlenih žensk bi morali posvečati v podjetju več pozornosti.

Vsem smo zastavili približno enaka vprašanja: koliko časa je zaposlena v podjetju, kje in kaj dela, kako uspeva uskladiti svoje delo doma z delom v tovarni, katerim problemom zaposlenih žensk se posveča premalo pozornosti in kaj pomeni ženam 8. marec, na kaj jih spominja, ter kakšno praznovanje predlagajo za dan žena.

Besedo imajo naše sodelavke.

Jožica s Suhorja

Marija iz Šentjerneja

ŠTUBLER JOŽEFA dela v IMV, obrat Suhor, že 17 let kot delavka na sestavi čelnih sten za proizvodnjo prikolic, ki jih sestavljajo v ostalih TOZD-ih.

— Kako uspevate uskladiti svoje delo doma z delom v tovarni?

— Oba z možem sva zaposlena v istem podjetju. Omogočeno nama je, da delava vsak v drugi izmeni. Tako nama je lažje delati še na kmetiji, skrbeti za dva šoloobvezna otroka in staro mater.

— Katerim problemom zaposlenih žensk bi moralo podjetje posvečati več pozornosti?

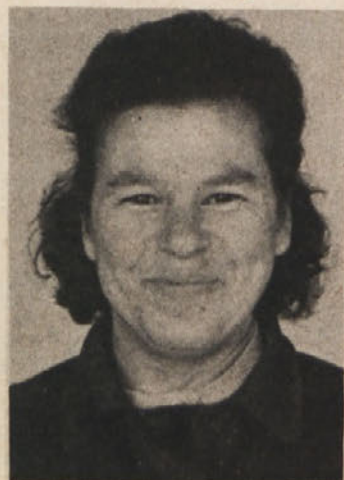
— V našem obratu je zaposlenih 36 žensk — delavk, katere si želijo, da bi dobile nove delovne prostore, ki bi bili bolj ogrevani, ker v teh pogojih se zelo težko dela. Želimo, da bi nam omogočili v mrzlih dnevih delo v zaprtih prostorih in ne zunaj.

— Kaj vam pomeni 8. marec in na kaj vas spominja?

— 8. marec mi pomeni zelo veliko, ker je praznik vseh žena. Spominjam se, da smo leta 1943 prvič praznovale 8. marec, da smo se žene v NOB priborile pravice, enake moškim in je zdaj ženam veliko lažje.

— Kako vi predlagate praznovanje za dan žena?

— 8. marec naj bi praznovale v podjetju v prijetnem razpoloženju s programom in skromno obdaritvijo, po kateri naj bi bila zakuska s plesom.

PRHNE Marija (1950) iz Cerovega loga, delavka v IMV Novo mesto, TOZD Tovarna Podgorje Šentjernej, v službi 6 let, na delovnem mestu sponkane sten, s povprečnim mesečnim osebnim dohodkom 3.000 din. Poročena, mati enega otroka, mož je zaposlen v ISKRI Šentjernej s povprečnim osebnim dohodkom 3.500 din.

— V službi sem zadovoljna, družinske razmere imam urejene, stanovanje in otroško varstvo.

Z osebnim dohodkom sem zadovoljna; moram trdo delati, ker imam individualno normo, od tega pa je odvisen moj osebni dohodek. Želim, da bi delo še vnaprej uspešno potekalo. S sodelavkami in sodelavci se razumem. Do sedaj nismo imele ženske v obratu svoje besede, ker nas je bilo premalo; v bodoče, ko nas bo več, bomo več kot le ena zastopane v delavskem samoupravljanju.

Spremljam dogodke v športu, kadar imam čas rada čitam, položaj po svetu spremljam po televiziji in radiu.

Ko naredim v službi svoje delo, moram hiteti domov, ker me doma čakajo nove skrbi kakor vse ženske, ki so zaposlene.

Želela bi, da bi v Šentjerneju, ki se je precej razvil, imeli urejeno zobozdravstvo in ostale službe, kot dispanzer za žene.

Ker se bliža 8. marec — praznik žena, želim vsem sodelavkam in ostalim ženam v naši domovini, da bi se vsaj na ta dan odpočile.

Anica z Mirne

VIDRIH ANICA, stara 43 let, v IMV TOZD Mirna zaposlena 8 let, dela v delavnici elektroinstalacij na sestavi oz. montaži elektro kit za R-4.

— Kaj vam pomeni 8. marec in na kaj vas spominja?

— To je za mene prijeten dan. Takrat smo skupaj z družino, saj me na praznovanje ne vleče, čeprav je lepo, če se dobimo delavke skupaj in si razložimo svoje težave in probleme. Lani sem prišla domov iz službe — najmlajši sin je lepo pospravil stanovanje, hčerka mi je prinesla lepo darilo. Niso mi pustili delati nobenega dela, češ da je to moj dan in da moram vsaj ta dan biti doma prosta.

— S katerimi problemi se zaposlene žene največ srečujete? Katere probleme žensk premalo rešujemo?

— Največji problem zaposlenih žensk na Mirni je neurejena prehrana, posebno opoldanska kosila. Drugi problem je varstvo otrok, ki je za takšen kraj kot je Mirna preskromno, saj je sedanjí vrtec občutno premajhen, da bi lahko sprejeli vse otroke v varstvo. Najbolj težavno pa je glede vrtca ob prostih sobotah, ko navadno zaposlene žene delamo, nimamo pa kam dati otrok v varstvo, ker vrtec ob sobotah ne dela, razen prve sobote v mesecu. Tako bi bilo nujno uvesti tudi dežurstvo v vrtcu ob sobotah.

— Kakšno praznovanje predlagate oz. kako si zamišljate praznovanje ob 8. marcu?

— Sem za praznovanje 8. marca v podjetju, le da bi nekje dobili večji prostor. Tako bi se lahko dobile skupaj vse zaposlene žene TOZD, saj se sedaj nekatere že ne poznamo, ker jih je v zadnjem času prišlo precej novih oz. so bile na novo sprejete. Bila naj bi tudi dobra glasba, da bi se resnično malo razvedrile in med seboj pogovorile o vsem, kar nas teži.

Marija v izvoznem oddelku

BANDELJ Marija, ekonomist v izvoznem oddelku od januarja 1975 dalje.

Je mati triletnega Aleksandra, samohranilka, sina pa pazi njena mama. Že sedaj se boji, kako bo uredila varstvo otroka, ker bo mama šla delat. Stanuje v Kostanjevici, kjer imajo otroški vrtec, vendar je ta odprt šele ob 5.30, ona pa mora na avtobus že ob 4.55 uri. Meni, da bi morala naša delovna organizacija vplivati na vrtce v krajevnih skupnostih izven Novega mesta, da bi sprejemali otroke v jutranjih urah, ko gredo starši na delo, ker otroci ne morejo čakati pred vrtcem eno uro, da jih lahko sprejmejo v varstvo.

Veliko časa zamudi s prevozom na delo in z dela. Na delovno mesto pride že 20 minut pred šesto uro. Z avtobusi se vozi veliko žensk, ki so matere in gospodinje in vsaka komaj čaka, da pride čimprej domov, da lahko poleg dela, ki ga je opravljala v tovarni, postori še svoje gospodinjstvo, se ukvarja z otroki in ji za počitek ostane prav malo časa.

— Da imamo tako slabo zastopane ženske v samoupravnih organih in na vodilnih delovnih mestih je vzrok v tem, da se zahteva za take funkcije obilo časa, katerega pa mati in gospodinja nima prav zaradi obveznosti do družine.

Res je, da imamo danes gospodinjstva že opremljena z raznimi gospodinjstvenimi aparati, ki veliko pripomorejo k razbremenitvi žene, je pa še vedno velik problem družbene prehrane, kjer bi se lahko družine ali pa vsaj zaposleni člani hranili in s tem bi odpadlo veliko dela in skrbi s kuhanjem hrane.

Menim, da bi o tem vprašanju, o katerem razpravljamo že vrsto let, razpravljali še sindikat, ki po mojem mnenju v našem podjetju ni odigral svoje vloge in posveča premalo skrbi delavcem naj bo glede stanovanj, družbene prehrane, varstva otrok in podobno.

V podjetju tudi nimamo socialnega delavca, ki bi v sodelovanju z odgovornimi delavci lahko rešil marsikateri problem.

V našem podjetju ne čutim zapostavljanja žensk, kljub temu, da je malo žensk v samoupravnih organih ali na vodilnih delovnih mestih. Da je tako stanje, je vzrok po mojem mnenju le v prezaposlenosti žensk — mater in gospodinj.

V prejšnjih časih so bile ženske zelo zapostavljene. S svojo revolucionarnostjo in udeležbo v borbi za ženske pravice se je položaj žensk zelo spremenil, vendar sem mnenja, da ni vse priznanje ženskam v praznovanju enega dne, pač pa bi se spoštovanje in priznanje ženskam — materam moralo odražati vsak dan in na vsakem koraku s tem, da bi se jih razbremenilo v smislu predlogov, kot sem jih že navedla. Mislim, da bi bilo koristneje, da bi se ženske občasno zbrale na sestankih, kjer bi povedale svoje probleme in da bi se resno lotili njihovega reševanja, ne pa da samo ob 8. marcu morda z majhnim darilom in nageljčkom proslavljamo dan žena in se potem spet v pričakovanju naslednjega dneva žena šele ponovno spomnimo žensk in mater.

Z ozirom na to, da je naš delovni kolektiv mnogoštevilen in imamo zaposlenih preko 800 žensk, za katere ima sindikat namen kupiti darila predlagam, da bi ta denar zbrali na posebnem računu in bi se iz tega morda, če ne v enem pa v dveh letih, nabavilo stanovanje za mater samohranilko. O taki gesti bi obvestili vse naše članice kolektiva.

Milka iz Brežic

ROŽMAN MILKA, roj. 11. 8. 1947, delavka na čiščenju prikolic, poročena, mati enega otroka v starosti 8 let.

— Kako uskladite delo v tovarni z domačimi dolžnostmi?

— Je zelo težko, ker delam v dveh izmenah in sem precej oddaljena od tovarne. Otrok hodi v drugi razred osnovne šole; težava je v tem, predvsem ko delam popoldne, da nisem z otrokom. Edina ugodnost je v tem, da varuje otroka moja tašča. Če nje ne bi bilo, ne bi mogla delati v dveh izmenah ali pa bi morala pustiti službo.

— Katerim problemom bi podjetje moralo posvetiti največ pozornosti?

— Zraven pravičnega plačila dela po učinku bi morala poostri delovno disciplino, kakor tudi uvesti večje varčevanje z materialom.

Materam z majhnimi otroki naj bi po možnosti omogočili tak delovni čas, da bi le-te vsaj delno imele čas za varstvo otroka in sicer tako dolgo dokler to v občini ne bo rešeno.

— Kaj vam pomeni 8. marec in na kaj vas spominja?

— 8. marec pomeni zame praznični dan. Tega dne se žene spominjamo na zapostavljenost naših prednic in smo vesele pridobitev enakopravnosti ter večje družbene pomoči. Spominjam se pa, da sem kot šolo-obvezni otrok tega dne s sošolci obiskovala starejše ženske, partizanske mame in onemogle. Zelo so bile vesele te naše pozornosti in marsikdaj se jim je v očeh zasvetila solza.

— Kakšno praznovanje predlagate?

— Praznovanje naj bo svečano, združeno s kulturnim programom in skromno zabavo, kjer naj se žene razveselijo in vsaj ta dan pozabijo na vsakodnevne skrbi in težave.

Marija iz N. mesta

OSTROVERŠNIK Marija, dipl. ing. kemije, dela v IMV od 1963 dalje kot vodja laboratorija.

Je poročena in mati 6 letne Alenke in 11 letnega Matjaža. Matjaž prebije dopoldne v šoli, kjer ima tudi kosilo, Alenka pa je v varstvu v vrtcu in prihaja sama domov, ker ima vrtec zelo blizu.

Ostroveršnikova opravlja vsa gospodinjstva sama, ko pride domov, tako kot ostale zaposlene žene, ki so same za taka dela. Zadovoljna je s tem, da ima dosti gospodinjstev aparatov in so ji v veliko pomoč pri vsakodnevem gospodinjstev delu. — Pogovor je stekel takoj o problemih zaposlenih žensk in o tem, kako doma uspevajo uskladiti svoje delo doma z delom v podjetju.

„Zaposleni ženi, posebno tisti, ki ima še otroke, prav gotovo ni lahko. Od žene delavke se povsod zahteva polno prisotnost na delu, doma pa jo čakajo še težje skrbi. Vse preveč se govori o tem, kaj bi morali storiti za zaposlene žene, zelo malo pa je narejenega za aktivno otroško varstvo in podaljšano varstvo otrok v šoli. Govorimo tudi o aktivnosti žensk v organih samoupravljanja in političnih organizacijah, zastopanju žensk v delegacijah in podobno, nismo pa naredili tistega osnovnega, da bi se žena sploh lahko udeleževala raznih sestankov in podobno.

Smo pač veliko podjetje moške delovne sile, ki zaposluje tudi ženske, ki imajo neurejeno varstvo otrok, nizke osebne dohodke, matere samohranilke ter podobno. Menim, da bi morali čimprej zaposliti socialnega delavca, ki bi skrbel za razreševanje socialne problematike.

Tov. Ostroveršnikova je mnenja, da bi za dan žena pripravili prireditve, na katerih bi nastopali otroci in morda bi ženam kot priznanje za celoletno prizadevanje poklonili manjša darila, vendar — to je enkrat na leto, pozornost do žena — mater pa bi morala biti opazna vse leto.

8. marec — dan žena, naj bi bil brez parol, kot je že omenjeno, zato pa naj bo pozornost in pravilen odnos do žensk enak vse leto. Včasih so bila praznovanja dneva žena bolj svečana, niso bila tako draga, kot si jih nekatera podjetja sedaj privoščijo. Take stvari gredo hitro v pozabo in se mi zdijo brez posebnega uspeha.“

Liljana iz Beograda

BOGDANOVIČ LILJANA, roj. 20. 9. 1956, strojni tehnik, zaposlena v proizvodnji, poročena.

— Kaj vam pomeni 8. marec?

— Čeprav sem od rojstva živevala v Beogradu, je praznovanje 8. marca tako kot v Sloveniji, kjer živim dobro leto. Tega dne praznujejo žene skoraj povsod enako svoj dan. Ta dan je zame kot za vse ostale žene praznik; to čutimo zaradi tega, ker pričakujemo več pozornosti moških.

— Ali čutite, da ste kot žena s svojim poklicem zapostavljene?

— Moj poklic je res bolj moški kot ženski, zaradi tega imam občutek, da sem kot ženska v tem poklicu rahlo odmaknjena. So zadeve, katere mi moški kolegi ne zaupajo z motivacijo, da to ni čisto žensko delo. Ugotavljam, da emancipacija žene v moškem poklicu še ni dosegla zaželenih ravni.

— V čem mislite, da bi morala biti večja družbena skrb za bodočo mater?

— Predvsem bi moralo biti urejeno otroško varstvo, in to ne samo otroški vrtci, temveč tudi jasli, kajti če zamislim sebe, bi morala začasno prenehati z delom, če bi morala varovati otroka. Po mojem mnenju bi morala družba še več narediti na področju varstva otrok.

— Kakšno praznovanje dneva žena predlagate?

— Po mojem mnenju bi bilo prav, da bi prišle vse žene našega kolektiva na skupno svečano, kjer bi bil pripravljen kulturni program, posvečen dnevu žena.

TITO »Ženske dobro delajo...«

V nedavnem intervjuju, ki ga je imel tovariš Tito z novinarko zagrebškega Vjesnika, je dejal:

„Zdaj imamo v centralnem komiteju precej žensk, pa naj se bojujejo v partiji. Toda tudi same niso dovolj odločne, ne bojujejo se dovolj. Morale bi biti vztrajnejše, saj pri nas še naletimo, to je res, na nerazumevanje za položaj žensk: nekateri moški imajo še zastarela pojmovanja, mislijo, da je bolje, da je ženska doma, v kuhinji in podobno. In kako jo bo tak mož pustil na vodilno delovno mesto? Ja, premalo je žensk na odgovornih mestih. Toda ženske dobro delajo. Pogosto mislim, da je takšen odnos do žensk nepravilen. Toda ljudje to težko sprejmejo in upoštevajo pa še vedno delajo po svoje...“

Predlog o višini otroškega dodatka v letu 1976

Zveza skupnosti otroškega varstva SR Slovenije bo na seji konec februarja razpravljala in sprejela sklep o višini otroškega dodatka in dohodkovnih odnosih v letu 1976. Po predlogu, ki ga je skupnost pripravila na osnovi zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva, ima pravico do otroškega dodatka v znesku:

1. — 220 din prvi otrok,
— 320 din vsak naslednji otrok, če je dohodek družine, v kateri otrok živi oziroma v katero spada, manjši od 1.100 din mesečno na družinskega člana;
2. — 180 din prvi otrok,
— 270 din vsak naslednji otrok, če je dohodek družine, v kateri otrok živi oziroma v katero spada, od 1.100 do 1.300 din mesečno na družinskega člana;
3. — 140 din prvi otrok,
— 200 din vsak naslednji otrok, če je dohodek družine, v kateri otrok živi oziroma v katero spada, od 1.300 do 1.750 din mesečno na družinskega člana;
4. — 100 din prvi otrok,
— 150 din vsak naslednji otrok, če je dohodek družine, v kateri otrok živi oziroma v katero spada, od 1.750 do 2.000 din mesečno na družinskega člana.

Pri ugotavljanju upravičenosti do otroškega dodatka se upošteva osebni dohodek iz delovnega razmerja in vsi dohodki, ki se obravnavajo kot osebni dohodek; dohodek iz kmetijske dejavnosti se upošteva v štirinajstkratnem znesku katastrskega dohodka.

Pravico do posebnega dodatka ima v znesku:
— 105 din mesečno težje telesno ali duševno prizadet otrok;
— 60 din otrok, ki ima edinega hranilca.

Pogoji za pridobitev pravice do otroškega in posebnega dodatka bodo določeni s pravilnikom o pogojih za pridobitev pravice do denarnih pomoči, ki bo izšel v Uradnem listu SRS, uporabljal pa se bo od 1. maja 1976 dalje.

Na deželi za otroško varstvo ni poskrbljeno

V tovarni avtomobilov smo se odločili, da se o 8. marcu pogovorimo z delavko JOŽO KASTIGER, materjo dveh otrok, ki se vsak dan vozi na delo s tovarniškim avtobusom.

Dobili smo jo ob proizvodnem traku pri opremi sedežev za avtomobile. Rada se je odzvala našemu vabilu za razgovor. V razgovoru nam je povedala, da je že v 34. letu starosti, po poklicu je šivilja, vendar se je odločila za zaposlitev v IMV, ker ima urejen prevoz na delo.

V IMV ji teče že drugo leto. Stanovanje ima v lastni hiši, ki sta jo z možem zgradila na Preski pri Dobrniču. Hiša še ni gotova in bo treba vanjo vložiti še veliko sredstev. Mož je voznik avtomobila ter tako dela samo v prvi izmeni. Predno se je poročila, je delala 4 leta v inozemstvu. Ta zaslužek ji je veliko pomagal pri gradnji hiše. Na naše vprašanje o 8. marcu nam je povedala naslednje:

Približuje se 8. marec, ki je posvečen ženi — materi in s tem v zvezi bi radi zvedeli, kaj za vas, zaposleno ženo, predstavlja ta dan?

„Dan žena predstavlja za mene praznik, ki sem ga do sedaj praznovala v krogu domačih prijateljev. Ob tem dnevu se posveti ženi pozornost, ki naj ji priznava enakopravnost ter posebno pozornost do žene — matere.“

Kaj mislite na splošno, kaj predstavlja ženam 8. marec?

„Ženam na splošno predstavlja 8. marec poseben praznik, ki ima svoj globlji pomen, ne pa, da je samo dan, ko se malo poveselemo in zabavamo. Žene občutijo, da je to poseben dan, ki je posvečen ženam — materam.“

Kako bi si želeli praznovati 8. marec in kaj bi bilo za vas

najlepše doživetje, pripravljeno od delovne organizacije?

„Da bi za 8. marec žene-delavke oprostili dela, odnosno da bi delavke bile proste vsaj popoldne, tako da bi skupaj s sodelavkami praznovale 8. marec.“

Kako vi kot žena, mati in delavka opravljate svoje delovne dolžnosti v DO in kako urejate življenje doma?

„Težko je. Vstati je potrebno najmanj eno uro pred odhodom avtobusa, ki na srečo parkira blizu stanovanja. Zjutraj je potrebno zakuriti in opremiti otroke. Potem gresta otroka sama v varstvo k mojim staršem. Popoldne me čaka vse delo od kuhanja, pospravljanja, šivanja in pranja. Vsak drugi teden izmenoma z možem delava z otrokoma pri njihovih šolskih obveznostih. — Pravega počitka dejansko nimam, razen nedelje, pa še to ne vedno.“

V javnosti se vse pogosteje sliši, da bi se nekatere žene rade odpovedale darilu in praznovanju za 8. marec, če bi se predvideni denar porabil za humanitarne stvari kot so: ureditev otroškega varstva, boljše zdravstvena preventivna služba za žene, vprašanje zdravljenja rakastih obolenj.

„Darilu in praznovanju za 8. marec bi se rada odpovedala, če bi se predvideni znesek res uporabil za zdravstvene namene in zaščito žena, posebno pa za onkološka zdravljenja za žene. Temu odzivu bi se verjetno odzvalo vsaj 70 % vseh zaposlenih žena.“

Katere zahteve podjetja na delovnem mestu predstavljajo za vas največje težave?

„Najtežje je, če se organizira nadurno in nočno delo, ker je s tem pogojeno varstvo otrok. Doma je vse v neredu tako gle-

de varstva, prehrane, saj mora v tem primeru mož prevzeti vlogo gospodinje. — Problem pa je tudi prehrana v tovarni, saj obroki v menzi ne ustrezajo za celodnevno delo. Hrana je enakolična in preveč začinjena. V glavnem pa so to samo enolončnice in od tega ni pričakovati kaj več.“

Zakaj ste se odločili za zaposlitev v tovarni?

„V gradnji smo in več dohodkov je potrebno. Imam že nekaj let delovne dobe, pa je vprašanje tudi pokojnine. Potem: otroci se bodo osamosvojili in jim bo potrebno tudi več pomagati in končno, človek ima tudi svoj dinar, da nisi vedno odvisen od moževih dohodkov.“

Vaše mnenje glede otroškega varstva?

„Premalo je urejeno, posebno na deželi. Otroško varstvo v vrtcu je najboljše za otroke. Poznam ljudi, ki imajo varstvo otrok urejeno, pa dajo pred šolo otroka v varstvo, da se nauči novega reda in priprave na šolo.“

Kaj pričakujete od celodnevne bivanja otrok v šoli?

„Za otroke je to zelo v redu. Otrok se bo veliko naučil in lažje mu bo. Vprašanje pa je glede staršev. Ko bom delala v drugi izmeni, potem z otrokoma ne bom ves teden skupaj, razen tiste pol ure v jutranjih opravilih.“

Kako organizirati življenje družine, kadar je potrebno delati nadure ali v podaljšanem delovnem času?

„Zelo težko je. Vso oskrbo mora prevzeti mož. Doma ni tistega reda, kot bi moral biti. Verjetno je pri drugih družinah še težje, ko sta z možem v izmenskem delu.“

Kakšno je vaše mišljenje, ko se v javnosti razpravlja, da zaposlena žena — mati opravlja dvojno delo (zaposlitev in gospodinjstvo)?

„Žene dejansko res delajo dvojni delovni čas, vsled česar nimam časa za sebe in življenje mi poteka v glavnem ob delu. Če bi možje lahko več zaslužili, potem bi lahko žena bila doma pri družini.“

Ali se aktivno vključujete v politične organizacije in organe upravljanja?

„V glavnem žene nimamo dovolj časa za udeleževanje v samoupravnih organih. Rada bi delala, samo smatram, da je žena premalo upoštevana na delovnem mestu in glede odločanja.“

Katerim problemom zaposlenih žensk bi morala delovna organizacija posvetiti več pozornosti?

„Za zaposlene žene bi bilo potrebno, da se čim manj vključujejo v nadurno delo. Prav tako naj bi ne delale v nočni izmeni. V avtomobilski proizvodnji bi bilo potrebno urediti sanitarije in prostor za žene. Vprašanje je tudi urejenost garderob.“

Takole teče delo v šivalnici za izdelovanje prevlek v TOZD tovarna opreme na Mirni (Foto: S. Mikulan)

Visok obisk v naši tovarni

Tovariš Mika Špiljak si v spremstvu glavnega direktorja Jurija Levičnika s sodelavci ogleduje proizvodne prostore novomeške IMV

26. januarja 1976 smo dobili delavci IMV visok obisk. Na ogled tovarne in razgovor z družbeno-političnimi delavci in vodstvom tovarne je prišel predsednik sveta zveze sindikatov Jugoslavije tov. Mika Špiljak. V njegovem spremstvu so bili ing. Janez Barborič, predsednik sveta zveze sindikatov Slovenije, Ivanka Vrhovčak – generalni sekretar republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije, Rajko Orešnik, predsednik republiškega odbora sindikata delavcev kovinske industrije in

ostali gostje iz občine Novo mesto.

V imenu sindikalne organizacije Industrije motornih vozil je sprejel visoke goste Jože Turk in jim izrekel dobrodošlico. V pozdravnih besedah jim je nato opisal nastanek IMV, naše proizvodne programe in perspektivni razvoj tovarne. V razgovoru je tov. predsednika predvsem zanimal standard naših delavcev, organizacija in sistemizacija delovnih mest, sistem nagrajevanja itd. Poseben poudarek je

posvetil tov. Špiljak inovacijam in racionalizacijam na delovnih mestih, začeni od delavca za strojem pa do tistega za risalno desko. Prav tako so se v razgovorih dotaknili jugoslovanskega gospodarstva v celoti, nekaterih zakonskih predpisov, ki zadevajo našo industrijo in carine.

Po razgovorih so se gostje odpravili na ogled tovarne. Predvsem so se zadrževali pri avtomatski liniji za kolesne obroče, v težki presernici in novi lakirnici drobnih delov. Po ogledu

tovarne avtomobilov so si gostje s posebnim zanimanjem ogledali montažni trak tovarne prikolic in se dalj časa ustavili na koncu traku v notranjosti posameznih prikolic in jih zelo pohvalno ocenili.

Tov. Mika Špiljak je ob koncu izrazil zadovoljstvo, da si je lahko ogledal naš kolektiv, saj je že veliko slišal o njem, zdaj pa se je imel možnost tudi sam prepričati o izredni rasti IMV.

JOŽE TURK

2 milijardi delovnih ur – za sestanke!

NIHČE NE SME ZIVETI NA RAČUN DRUGEGA!

„... So še posamezniki, ki si ne prizadevajo prav dosti v interesu delavcev, ki ne prispevajo k zboljanju produktivnosti dela. Zato je dolžnost vseh vas, da takšne nedelavce naženete, da bodo delali, kot delate vi sami. To je namreč tudi v njihovem interesu. Nikomur ne smemo dovoliti, da bi živel na račun drugega. O tem moram odkrito spregovoriti. Kajti pri nas v primerjavi z visoko razvitimi deželami produktivnost dela še vedno občutno zaostaja, kar vpliva na to, da so tudi cene naših proizvodov nujno višje. Moramo pa se približati takšni produktivnosti dela, da bomo lahko več izvažali in konkurirali na mednarodnem trgu...“

Predsednik Tito delavcem POBEDE v Novem Sadu 7. 11. 1975

Brez elektronskega računalnika sem lahko z navadno poštovanko izračunal, da je danes v Jugoslaviji skupno v temeljnih organizacijah združenega dela 4,6 milijona delovnih ljudi. Če vsak od njih vzame na leto najmanj štirinajst dni dopusta in če „dela“ na teden 42 ur, potem zneso to na leto 2.160 delovnih ur (seveda je treba odšteti še polurni oddih med delom).

Tako sem ugotovil končni zmožek: vseh 4,6 milijona delovnih ljudi opravi na leto deset milijard delovnih ur. Od tega jih 2 milijardi ali 20 odstotkov prebijemo na sestankih, kar pomeni, da vsak delavec dnevno „sestankuje“ poldrugo uro, pol ure ima odmora; torej dela šest ur, če je seveda organizacija dela vzorna in če zadnji omejitveni ukrepi niso vplivali na redno dobavo surovin.

Dve milijardi delovnih ur! Tolikšna „nedejavnost“ se nam prav gotovo močno pozna, saj drugače ne bi mogli prodajati ene moške srajce, za katero se porabi največ za 50 dinarjev dela in materiala kljub datjavam kar za 250 dinarjev!

Seveda lahko h gornjemu računu dodamo majhen popravek, ker je približno 20% ali 900.000 delavcev zaposlenih v negospodarskih dejavnostih, kjer se prav gotovo porabi za sestanke enkrat več časa kot v delovnih organizacijah...

Kaj narediti?

Delavsko samoupravljanje po svoji naravi zahteva sodelovanje čim večjega števila delovnih ljudi. Isto velja za delegatski sistem, kjer naj bi bilo zastopanih čim več predstavnikov najširših plasti prebivalstva.

Vendar bi morali čimprej izločiti upravljanje iz samega delovnega ali proizvodnega procesa – časovno seveda – in zanj porabiti pač kakšno uro prostega časa, ki ga imamo danes res na pretek, posebno če pomislimo na proste sobote in na to, da smo ob dveh ali treh popoldne že prosti, medtem ko delavci tako na Zahodu kot na Vzhodu delajo navadno do štirih ali petih popoldne (seveda začinjajo pozneje in imajo opoldanski predah).

Nedavno so v „Rade Končarju“ v Zagrebu izračunali, koliko

jih stanejo sestanki med delovnim časom: menda celo 20 milijonov dinarjev na leto ali še več. Podobno je v drugih organizacijah združenega dela. Prevelika delitev nekaterih osnovnih skupnih dejavnosti na posamezne TOZD je izredno visoko finančno breme.

Zato bi morali čimprej urediti predvsem načelo, da naj bi samoupravno dejavnost izločili iz rednega delovnega časa. Če bodo sestanki dobro temeljito pripravljene, bo vsak delavec rad potrpel na teden uro ali dve, ki bi jih prispeval kot samoupravljalca svoji organizaciji združenega dela.

Nista pomembna število in dolžina sestankov, temveč njihova vsebina in rezultat! Prav tako pa bi morali racionalno urediti nekatere skupne službe v TOZD, saj prav gotovo ni nujno, da vse neproizvodne dejavnosti razdelimo po posameznih obratih. Prepričan sem, da bi se marsikaj dalo racionalneje urediti, ne da bi pri tem prizadeli naša samoupravna in ustavna načela!

Tudi na tem področju je torej možen boj za stabilizacijo!
B. A.

Ob novem letu, kot je že običaj v Industriji motornih vozil, smo obdarili naše najmlajše. Za otroke delavcev, zaposlenih v TOZD s sedežem v Novem mestu, ki so to želeli, smo organizirali v osnovni šoli Grm kulturni program s prihodom Dedka Mrza. Lutkovna skupina šole je prikazala igrico „Kriček in Pikec“. Po končani igrici je prišel Dedek Mraz, razdelil darila, nakar so naši malčki prikazali, kaj so se naučili v vrtcih, pri starših, babicah in dedkih doma. Otroci so se zadovoljni vračali na svoje domove z željo da bi jih tudi prihodnje leto tako razveselil Dedek Mraz.

Ivan Tovšak

Takole se je pred dnevi „mučil“ Dinosov tovornjak, da bi odpeljal tisto, kar pri nas imenujemo „odpadni material“.

Od 20. do 29. decembra 1975 je bila v okvirih tradicionalnega novoletnega zagrebškega velesajma odprta tudi razstava „Niki Lauda vam predstavlja najhitrejše avtomobile sveta“.

V pričakovanju velikega obiska te priljubljene zagrebške prireditve smo se odločili izkoristiti razstavo hkrati tudi za propagandno akcijo naše popularne „katrce“ z geslom: „Mali velikan med velikimi velikani“.

Nismo bili razočarani: obisk je presegel vsa pričakovanja, saj je po novinarskih poročilih videlo razstavo samo v prvih dveh dnevih več kot 20.000 obiskovalcev. Z malo „statistično akcijo“ smo sari ugotovili, da je v razstavno dvorano vstopilo vsakih 5 minut kar 90 ljudi! Vsakdo izmed obiskovalcev je na svojstven način komentiral besedilo na reklamnih peskah, prospekte IMV pa so ljudje množično uporabljali, ko so prosili znane avtomobilske „ase“ za avto-grame (podpise).

Da je „katrca“ resnično „mali velikan“, nam je potrdil tudi pogled v dvorano z galerije: elegantna modra kovinska barva našega R-4 se je na svojstven način odražala v čudovitem spletu avtomobilskih gum, kromiranih palic in rametanih reklam dirkalnih avtomobilov vseh vrst. Ugotavljali smo hkrati, da je bila naša „katrca“ v dvorani edini avtomobil, trenutno sposoben za vožnjo.

Razstavo dirkalnih avtomobilov so obiskali tudi znani „asi“ svetovnega avtomobilskega športa, kot npr. Niki Lauda, James Hunt, Jochen Mass, Ronnie Peterson in edina žena – pilot Lela Lombardi.

Med njihovim obiskom je bila „stiska za življenjski prostor“ v razstavni dvorani razumljivo naj-

„Mali velikan“ med pravimi velikani

večja. Odgovarjali so na vprašanja obiskovalcev in množično delili podpise. Tudi tu je „katrca“ pokazala, da je mali velikan: niti 1500 prospektov ni bilo dovolj, da bi ustregli željam vseh, ki so hoteli na našem razstavnem prostoru in na naših prospektih dobiti avto-grame.

Sodelovanje R 4 na novoletnem zagrebškem velesajmu je popolnoma opravičilo naša pričakovanja. Spoznali smo, da bi morali v bodoče na takih razstavah in stečajnih ter podobnih prireditvah sodelovati še bolj.

Rekorder Niki Lauda (desno) deli autograme na naši „katrci“ – kdor si je „prijobil“ njegov podpis, ga bo skupaj z našim prospektom hranil kot posebno zanimivost in redkost...

Če hočemo analizirati stanje varstva pri delu v delovni organizaciji odnosno v posamezni TOZD, ne moremo mimo poškodb pri delu.

Podatki, ki jih bomo obdelovali, so zbrani za celotno podjetje, razen TOZD Tovarna servisne opreme Beli Manastir.

V letu 1975 se je pripetila v naši delovni organizaciji 801 poškodba, ki je bila priznana kot nesreča pri delu. Od skupnega števila poškodb se jih je kar 103 pripetilo na poti na delo in z dela, kar predstavlja približno 13%. Poškodbe, ki se pripetijo na poti na delo in z dela, se po zakonu o zdravstvenem zavarovanju štejejo kot poškodba na delu. Veliko število teh poškodb izkazuje, da te poškodbe v velikem delu niso upravičene, vendar pa moramo ugotoviti, da je za te poškodbe zelo težko ugotavljati resničnost. Primer: delavec gre z avtobusa po končani drugi izmeni domov, med potjo pade in si poškoduje nogo. Ta delavec ni imel priči in delavcu ne moremo dokazati, da se poškodba res ni pripetila na poti na delo in z dela.

Absolutno število poškodb nam ne pove veliko, če ga ne primerjamo s številom zaposlenih. Primerjavo s številom zaposlenih imenujemo pogostnost poškodb; pri tem izračunavamo, koliko delavcev se je poškodovalo na 100 zaposlenih. V naši delovni organizaciji se je v lanskem letu poškodovalo kar 15,12% vseh zaposlenih, kar je glede na republiško povprečje (8%) zelo veliko!

Pri analizi poškodb moramo upoštevati tudi resnost poškodb, to je število izgubljenih delovnih dni za eno poškodbo. Čim višje je to število, tem hujše so bile poškodbe, kajti potrebno je bilo daljše zdravljenje vsled utrpele poškodbe.

V naši delovni organizaciji znaša resnost ali izguba delovnih dni za eno poškodbo 15,66 dneva, kar je nekoliko pod republiškim povprečjem (18 dni). Podatek prikazuje, da so v večini primerih lažje poškodbe, ki pa se bi jih z malo truda in dobre volje dalo zmanjšati.

Iz tabele je razvidno, da so se poškodbe najbolj povečale v TOZD tovarna „Podgorje“ Šentjernej.

Pogostnost poškodb v tej tovarni je za trikrat večja kot je republiško povprečje, ravno tako je kritična tudi resnost poškodb, saj znaša kar 24 delovnih dni, kar pa je skoraj mesec dni. V preteklem letu je bilo v tej tovarni kar 6 težkih no-

škodb, ki so zahtevale trajno telesno invalidnost. Pri analizi vzrokov poškodb je bilo ugotovljeno, da je prišlo do teh poškodb predvsem zaradi nezadostnega upoštevanja načel varnega dela, nezadostne notranje kontrole odgovornih oseb ter zaradi nezadostne tehnične zaščite strojev.

Še večjo pogostnost poškodb pa smo v preteklem letu zabele-

žili v TOZD Tovarna opreme Črnomelj, in sicer kar 25%! Tudi ta podatek je zelo zaskrbiljujoč, saj pomeni, da se je poškodoval vsak četrti delavec. Če bi pa izračun vezali samo na delavce, ki so ogroženi od poškodb, bi bil ta potatek še neprimerno večji. Resnost poškodb izkazuje 14,65 dneva, kar je v primerjavi s Šentjernejem neprimerno manj (to pomeni, da so bile te poškodbe v večini primerov razen ene lažjega značaja). Pri analizi poškodb v tovarni opreme Črnomelj ne moremo mimo tega, da ne bi omenili delovnih pogojev, ki so v tej tovarni, to je predvsem neustreznost prostorov, prenatrpanost itd. Če ugotavljamo ustreznost prostorov in našete probleme bi lahko zaključili, da so v Črnomlju glede proizvodnje že prekoračene meje, v katerih bi se dalo varno proizvajati, kar pa je eden izmed osnovnih pogojev ekonomskega uspeha tovarne.

Pri analizi poškodb so bili ugotovljeni naslednji vzroki poškodb:

- neorganizirano delo 2,35 %
- nepravilen postopek dela 10,50 %
- neurejena delovna okolica 15,54 %
- tehnična pomanjkljivost 11,40 %
- nepazljivost sodelavca 1,55 %
- nepazljivost 17,60 %
- oster rob 13,94 %
- neuporaba zaščitnih sredstev 11,38 %
- neustrezno delovno sredstvo 8,55 %
- nezavarovano delovno mesto 2,35 %
- neustrezni delovni pogoji 1,76 %
- neustrezna uporaba orodja 0,39 %
- nepravilen način dela 0,57 %
- težko breme 0,57 %
- nezav. sosednje del. mesto 1,55 %

Iz ugotovljenih vzrokov je razvidno, da so se poškodbe pripetile največkrat zaradi nepazljivosti ter takih vzrokov, ki bi se jih s primerno organizacijo dela ter drugimi načini in delovno disciplino dalo odpraviti.

T O Z D	Vseh pošk.	Na poti	Štev. izgubl. del. dni	Pogostnost		Indeks 1974=100	Resnost		Indeks 1974=100
				1974	1975		1974	1975	
TOZD v Novem mestu	595	85	8453	14,05	12,51	89	16,40	14,20	87
Tov.opreme Črnomelj	97	2	1421	18,20	25,06	140	11,40	14,65	128
Tovarna "Podgorje" Šentjernej	35	2	829	12,50	23,08	185	22,00	23,68	108
Tov.opreme Mirna	25	5	750	7,45	7,31	98	17,50	24,19	138
Tov.avt.prik.Brežice	48	9	659	14,80	11,75	79	7,80	13,72	176
Skupaj:	801	103	12112	13,60	15,12	111	15,00	15,66	103

Pri analizi poškodb pri delu so zanimiva tudi mesta poškodb:

— glava	3,2 %
— oči	15,60 %
— roka	55,4 %
— telo	4,3 %
— noga	21,5 %

Delavci si največkrat poškodujejo roke, kar pa je tudi razumljivo, saj so te tudi najbolj izpostavljene. Zaskrbljujoče pa je veliko število poškodb oči. Ta problem je največkrat v oddelku karoserije, pri raznih brušenjih in točkovnikih. Poškodbe nastajajo predvsem zaradi neuporabe zaščitnih očal.

Za zmanjšanje števila poškodb bi bilo potrebno izvesti naslednje:

1. pooprrediti delovno disciplino in uporabo osebnih varovalnih sredstev ter tehnične zaščite.

2. Izvesti dosledno izobraževanje in pouk delavcev na delovnih mestih.

3. Izboljšati tehnično zaščito strojev.

4. Pooprrediti notranjo kontrolo.

5. Izvajati določila samoupravnih aktov.

6. Povečati varstveno propagando.

7. Pooprrediti odgovornost vseh kršilcev varnostnih zahtev.

Ne glede na poškodbe pri delu in resnost tega vprašanja pa ne moremo mimo tega, da ne bi hkrati omenili še problem bolezenskih izostankov v naši delovni organizaciji. Izračun „bolniške“ v naši delovni organizaciji za 1975 nam pove, da smo lani izgubili zaradi tega kar 100.000 delovnih dni! Z drugo besedo in po domače povedano: lani je bil vsak naš delavec poprečno 20,3 dneva na bolniški! Da je to velika in izredno nevarna ovira pri uresničevanju naših planskih nalog, menda ni treba še posebej poudarjati.

Ing. BRANKO KOŠIR

Proženje stiskalnice z eno roko: posledica — huda poškodba prstov desne roke

Delavke v suhorskem obratu IMV — tudi brez njih ne bi bilo naših končnih izdelkov. Petino vseh zaposlenih v IMV sestavlja več kot tisoč žensk v vseh TOZD; od te petine je še kako odvisen uspeh celotne delovne organizacije (Foto: Sandi Mikulan)

Predvsem dogovor, kako izboljšati družbeno — ekonomski položaj žensk

Tovariš Franc Šetinc, sekretar izvršnega komiteja CK ZKS, ki je razen drugih odgovornih političnih funkcij prevzel tudi dolžnost predsednika republiškega odbora za mednarodno leto žensk, je nedavno tega povzel misli o praznovanju 8. marca, povedano malce skrajšano, takole:

„Osmi marec je datum, ki pripada zgodovini razrednega boja, zato ne smemo zmanjševati njegovega pomena na način, da proslavljanje zdrkne na raven malomeščanske manifestacije ali celo razvrednotenja žensk kot osebnosti.

Osmi marec je datum, ki ga je treba razumeti in razlagati v duhu revolucionarnih tradicij našega boja in dolgoročnih ciljev naše družbe. To je sicer lahko dan prijetnega, kulturnega, prijateljskega srečanja in voščila — toda predvsem mora biti to dan za delovni obračun in dogovor vseh, kako izboljšati družbeno-ekonomski položaj žensk.

Osmi marec naj bo priložnost, da se vsak v svojem delovnem in življenjskem okolju vpraša, zakaj še vedno prihaja do grobih kršitev pravic žensk? Ta dan je priložnost, da opozorimo na probleme in vprašanja, ki so pred našo družbo skozi vse leto, da spodbudimo reševa-

nje teh problemov, ne da bi ostajali zgolj pri frazah in geslih.

Največja, tudi borbena vrednost praznovanja osmega marca bo, če bomo spodbudili ob tem kakšno konkretno akcijo, izrekli kakšno ostro, a utemeljeno kritiko, bičali brezbržnost in malomarnost, udarili po malomeščanstvu. Tam, kjer hočejo žensko odpraviti z nakaznico za

bonboniero ali z rezervacijo v hotelu, naj rajši zahtevajo večjo skrb za družbeno prehrano ali otroško varstvo.

Kako veličastna bi bila proslava na sestanku kolektiva, kjer bi ob osmem marcu delavski svet sporočil, da bodo končno pridobili obrat družbene prehrane ali izboljšali delovne razmere zaposlenih žensk!“

ZVEZNI IZVRŠNI SVET
11000 BEOGRAD

Zadeva: Protestno pismo

Delovni ljudje Industrije motornih vozil Novo mesto odločno protestiramo proti zločinskemu dejanju, ki je bilo storjeno z umorom našega konzula tov. Edvina Zdovca v Frankfurtu.

Od varnostnih org...ov ZR Nemčije zahtevamo učinkovitejšje ukrepe varnosti naših diplomatskih predstavnikov v njihovi deželi.

Protestiramo proti vsakršnemu popuščanju pri preprečevanju delovanja terorističnih organizacij v zahodni Evropi.

Delovni ljudje Industrije motornih vozil se priključujemo in podpiramo izjavo, ki jo je podal Zvezni izvršni svet v zvezi s tem dejanjem.

DELOVNI KOLEKTIV
INDUSTRIJE MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO
Novo mesto, 11. 2. 1976

Samoupravno reševanje sporov pred sodišči združenega dela

enotnem sistemu oblasti in samoupravljanja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi — rednim sodiščem kot organom državne oblasti in samoupravnim sodiščem kot organom družbene skupnosti.

Značilnost samoupravnih sodišč je, da ne rešujejo samo z ustavo in zakoni določene vrste sporov iz družbenoekonomskih in drugih samoupravnih razmerij, temveč tudi spore iz medsebojnih razmerij, ki jih udeleženci v sporu — delovni ljudje kot samoupravljalci — sami urejajo ali o katerih so upravičeni sami odločati.

Ustava določa, da se samoupravna sodišča ustanavljajo kot sodišča združenega dela, arbitraže, poravnalni sveti, razsodišča in druga samoupravna sodišča.

V nadaljevanju želim podrobneje prikazati delovno področje sodišč združenega dela in njihovo mesto v našem samoupravnem sistemu.

Za razliko od arbitraže in poravnalnih svetov, ki so delovali že pred sprejetjem ustave iz leta 1974, predstavljajo sodišča združenega dela popolnoma novo obliko sodišč ne le pri nas, ampak v svetu nasploh.

Stvarne pristojnosti sodišč združenega dela ni mogoče podrobno konkretizirati, ker bi bilo potrebno naštetih številne vrste razmerij oziroma sporov, prav tako pa ni mogoče predvideti, kakšni spori oz. samo-

upravna razmerja bodo v prihodnje še nastajala in je zato mogoče določiti pristojnost sodišč samo okvirno.

Spremembe v družbenoekonomskih odnosih in vedno večja vloga delovnega človeka v združenem delu in pri odločanju o delovnih pogojih in rezultatih dela kot tudi nadaljnji razvoj samoupravnih razmerij nujno terjajo vse širše samoupravno urejanje družbenih razmerij z družbenimi dogovori, samoupravnimi sporazumi in drugimi samoupravnimi akti.

Kot posledica tega razvoja se pojavljajo nova svojska nasprotja glede pravic in obveznosti v teh razmerjih, katerih reševanje mora biti v primeru spora posebej organizirano, izven „klasičnih“ oblik sojenja državnih sodišč. Ustava SFRJ, sprejeta februarja 1974, spreminja klasični sistem pravosodja s tem, da poverja sodno funkcijo — v

Če skušamo posplošeno opredeliti, katere spore so novi zakonski predpisi prenesli v pristojnost sodišč združenega dela, je mogoče ugotoviti, da so sodišča združenega dela:

— od gospodarskih sodišč prevzela spore, ki nastanejo v zvezi z delitvijo sredstev, pravic in obveznosti, kadar pride do statusnih sprememb v organizaciji združenega dela;

— od sporov, ki jih je doslej reševalo ustavno sodišče, prevzela spore, ki nastanejo v zvezi z delitvijo sredstev, pravic in

obveznosti, kadar pride do statusnih sprememb v delovni organizaciji;

— od sodišč splošne pristojnosti prevzela predvsem delovne spore.

Vsi spori, ki nastanejo v zvezi z medsebojnimi razmerji v združenem delu v organizacijah združenega dela (torej delovni spori), ne spadajo pred sodišča združenega dela. Predvsem seveda ne spadajo pred sodišče združenega dela delovni spori med delavci in zasebnimi delodajalci, saj tu ne gre za spore iz medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu. Izmed drugih delovnih sporov pa naj bi sodišča združenega dela po stališčih, ki so se izoblikovala v SR Sloveniji, odločala zlasti:

— o sporih o pridobitvi lastnosti delavca v združenem delu;

— o sporih o prenehanju lastnosti delavca v združenem delu;

— o denarnih terjatvah, ki izvirajo iz medsebojnih razmerij v združenem delu (npr. o izplačilu OD);

— o drugih pravicah in obveznostih iz medsebojnih razmerij v združenem delu (npr. o premetitvah, o pravicah do dopusta);

— o odškodninskih terjatvah delavca za škodo, ki jo je imel, ker zaradi nezakonitega postopka temeljne organizacije oz. njenega organa ni delal ali ki jo je imel zaradi kršitve kakšne druge pravice;

— o zahtevkih TOZD zoper delavca za povrnitev škode, ki

jo je delavec zakrivil oz. za povrnitev zneskov, ki jih je OZD izplačala tretji osebi, kateri je delavec povzročil škodo (regresni zahtevki).

Po večinskem stališču ne spada v pristojnost sodišč združenega dela odločanje o sporih, ki nastanejo v zvezi z uveljavljanjem odškodninskih zahtevkov delavcev zaradi škode, nastale pri delovnih nesrečah. Odškodninske spore zaradi nesreč pri delu še vedno presojuje redna sodišča, ker se ti spori rešujejo na podlagi splošnih pravil odškodninskega prava. Obstaja pa tudi nasprotno stališče, da naj tudi o teh sporih odločajo sodišča združenega dela, ker je tudi varstvo pri delu ena izmed temeljnih pravic delavca in je torej tudi odškodninski spor, ki temelji na kršitvi temeljne delavčeve pravice.

Na podlagi 26. točke 2. odstavka 18. člena zveznega zakona o sodiščih združenega dela je sodišče pristojno odločati o skladnosti samoupravnega splošnega akta z drugim samoupravnim splošnim aktom, s katerim mora biti v skladu. Na primer: sodišče združenega dela bo presojalo o skladnosti statuta DO s samoupravnim sporazumom temeljnih organizacij združenega dela o združitvi v delovno organizacijo, o ustavnosti ali zakonitosti takega akta pa bo odločalo ustavno sodišče.

Predlog, s katerim se uvede postopek, lahko vložijo: delavec, katerega pravice so kršene, organ samoupravne delavske kontrole oz. delovna skupnost v OZD, SIS in druge družbenopravne osebe za varstvo samoupravljanja in družbene lastnine v OZD oz. drugi družbepravni osebi, v kateri je bila kršena samoupravna pravica.

Družbeno-politična skupnost, družbeni pravobranilec samoupravljanja in pooblaščen sindikalna organizacija so lahko udeleženci v vsakem postopku, četudi se ni začel na njihov predlog, če prigrasijo svojo udeležbo.

Po vložitvi predloga za uvedbo postopka lahko sodišče združenega dela prve stopnje po uradni dolžnosti ali na predlog katerega izmed udeležencev odredi enega ali več začasnih ukrepov, za katere glede na okoliščine posameznega primera meni, da so potrebni, ker lahko preprečijo oz. odvrnejo samovoljno ravnanje, s katerim

Pripravljanje okusnih in zdravih obrokov hrane je sestavni del skrbi za zdravje in delovno sposobnost naših delavcev. Na sliki: v brežiški menzi TOZD — IMV tovarna avtomobilskih prikolic Brežice (Foto: Sandi Mikulan)

bi se huje kršila samoupravna pravica delovnih ljudi ali prizadela družbena lastnina. Do izdaje odločbe sodišča združenega dela I. stopnje lahko udeleženci v sporu sklenejo sporazum o spornem razmerju (poravnava). Ta je veljaven, ko ga potrdi sodišče; le-to pred potrditvijo obvesti o njegovi vsebini družbenega pravobranilca samoupravljanja, ki se mora v roku, ki mu ga določi sodišče, izjaviti, ali s poravnavo soglaša.

Zoper odločbo sodišča združenega dela, izdano na I. stopnji, se sme vsak udeleženec pritožiti v 15 dneh od dneva vročitve. Vložena pritožba je ovira, da bi postala odločba pravno močna. O njeni dovoljenosti odloča sodišče združenega dela II. stopnje. Če so bile kršene pravice v postopku, je možno zahtevati tudi obnovo postopka. Subjektivni rok za vložitev predloga za obnovo postopka je 30 dni, objektivni pa 2 leti.

A. D.

V ZCZ je bilo proizvedeno milijonto vozilo. Danes prihajajo s proizvodnih trakov ZCZ že 704 vozila dnevno, kar pomeni, da lahko pričakujemo naslednjih milijon vozil iz ZCZ že v 5 letih.

V decembru je bil podpisan 10-letni sporazum o poslovno-tehnični sodelavi med ZCZ in koprskim Cimossom. Sporazum predvideva skupno proizvodnjo 3 tipov specialnih vozil za sanitetne potrebe ter usklajevanje programa proizvodnje o skupnem izvozu vozil in delom.

Kontrola prikolic na pragu nove turistične sezone

Čeprav so IMV ADRIA prikolice konstruirane in izdelane tako, da jih lahko nemoteno uporabljamo vse leto, se mnogi lastniki odrekajo zimskemu kampiranju. Velika večina prikolic zato prezimuje v začasnih prezimovališčih na vlažnih in neprimernih travnatih poljanah, prepuščene bičanju deževja, mrazu, snegu, vetru in rosenju (kondenziranju, vlage), ki spremlja česte temperaturne razlike v prikolicah. Tovarniška navodila za vzdrževanje predvidevajo servisiranje prikolic vsakih 6 mesecev, česar pa vsi lastniki ne upoštevajo in že so tu nevedčnosti: zavore ne funkcionirajo, plinske instalacije zamašene, premočena notranjost prikolic in podobno. Vse te nevedčnosti, ki lastnike često spravijo v obup, se dajo preprečiti z nekaj spretnimi posegi

serviserja, z nekaj kapljicami masti in olja na pravo mesto, prezračanjem prikolice in osvežitvijo gumi tesnil z glicerinski mi premazi ter podobno.

V centralni servisni službi opažamo in registriramo, da so domači kupci veliko vestnejši, kar zadeva servisiranje prikolic, ki svoji prikolici posvečajo minimalno potrebno skrb in nego. Več težav je pri kupcih v velikih mestih zahodne in srednje Evrope, kamor IMV že 10 let izvažajo po svetu dobro znane in priznane „belo-plave“ ADRIE v skoraj 300 različnih izvedbah. Priliv prikolic je znatno večji od zmogljivosti specializiranih servisnih postaj za servisiranje in vzdrževanje prikolic. Za deficitarno stanje na področju servisiranja prikolic je več vzrokov, med drugim sezonsko in

nekonstantno delo na tem področju.

IMV preko tehnične servisne službe s servisnimi ekipami sicer dokaj uspešno rešuje preventivne preglede in servisiranje prikolic pri inozemskih kupcih, kar pa žal ne zadostuje. V bodoče bo treba narediti mnogo več, da se ojača servisna mreža v državah, kamor izvažamo naše prikolice. Zagotoviti bo treba permanentno strokovno usposabljanje serviserjev, nujno potrebno tehnično literaturo in zadovoljiti asortiman rezervnih delov. Poleg kvalitete je vzdrževanje in strokovno servisiranje prikolic pomemben faktor za nadaljnjo uspešno prodajo naših prikolic na zahtevno zapadno-evropsko tržišče.

Servisni inšpektor
BRANKO ŠVAJGER

IMV — KURIR izdaja delovna skupnost Industrije motornih vozil Novo mesto — Izhaja vsak mesec v 5000 izvodih — Ureja uredniški odbor — Glavni urednik: Andrej Dular — Odgovorni urednik: Alfonz Brzič — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Zagrebška cesta 18/20 — Grafična priprava: ČZP DOLENJSKI LIST, Novo mesto — Tisk: Tiskarna LJUDSKA PRAVICA, Ljubljana

Resen opomin delovni organizaciji in delavcem

Na podlagi 109 a) člena zakona o gospodarskih prestopkih se o pravno-močni odločbi, s katero je pravni osebi izrečena denarna kazen za gospodarski postopek, morajo obvestiti člani delovne skupnosti, sodišču pa se mora sporočiti, na kakšen način je delovna skupnost bila obveščena in predložiti ustrezno dokazilo.

Zato objavljamo izrek sodbe Okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani št. 400/74-6 in sodbo Vrhovnega sodišča v Ljubljani, kot sodišča druge stopnje.

Okrožno gospodarsko sodišče v Ljubljani je v gospodarsko kazenski zadevi zoper obd. Industrio motornih vozil Novo mesto, obd. Markovič Antona, obd. Kastelic Jožica in obd. Pečar Petra, zaradi gosp. prestopka po čl. 60 tč. 1 in čl. 51 tč. 4 zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, po obtožnem predlogu Okrožnega javnega tožilstva v Ljubljani št. Pt 530/74 z dne 22. 10. 1974, po javni glavni obravnavi, ki se je vršila dne 3. 10. 1975,

razsodilo:

A.

I.) Obd. Industrija motornih vozil Novo mesto, kot pravna oseba
II.) Obd. Markovič Anton
III.) Obd. Kastelic Jožica

so odgovorni:

da so kupljene proizvode, od katerih zaradi njihovega namena ni bil plačan davek od prometa proizvodov, prodajali brez obračuna davka kupcu, ki nima pravice do ugodnejšega nakupa, s tem, da so v letu 1973 preko svojega nabavnega oddelka avtomobilske proizvodnje reprodukcij material, ki so ga kupili brez plačila davka od prometa proizvodov, po računih št. 132010, 132019, 132023, 132029, 132080, 132092, 132100, 132119, 132133, 132176, 132179, 132191, 132244, 132256, 132234, prodali kupcem: Obrtno komunalnemu podjetju Črnomelj, Mariborski livarni Maribor, „Đuro Đaković“ Slavonški Brod, TIKO Tržič, ROG Ljubljana, Met. ind. Ozalj Karlovac in Mostogradnji Beograd, v skupni vrednosti 329.526,75 din ne da bi jim obračunali davek od prometa proizvodov in skupnem znesku 41.190,85 din, čeprav jim kupci pred opravljenim prometom niso predložili pismenih izjav, da bodo kupljeni material uporabili edinole za svojo proizvodno dejavnost.

S tem so storili gosp. prestopok po čl. 50 tč. 1 zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu.

Zaradi tega

se kaznujejo:

I.) Obd. Industrija motornih vozil Novo mesto po čl. 50 zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu ob uporabi čl. 19 ZGP na denarno kazen

82.382.— (dvainosemdesettisočtristodvainosemdeset) din

II.) Obd. Markovič Anton po čl. 50/II cit. zakona ob uporabi čl. 19 ZGP na denarno kazen

800.— (osemsto) din
III.) Obd. Kastelic Jožica po čl. 50/II cit. zakona ob uporabi čl. 19 ZGP na denarno kazen

700.— (sedemsto) din.
Obd. podjetje mora po čl. 103 ZGP plačati še stroške postopka v znesku 2.000.— din.

Denarne kazni je treba plačati v roku 30 dni po pravno-močnosti te sodbe na tek. račun OGS Ljubljana št. 50100.697-45564.

B.

V smislu čl. 320 tč. ZKP v vezi s čl. 47 ZGP se obtožba zoper

I.) Obd. Industrio motornih vozil Novo mesto

zavrne

1.) naj ne bi obračunala prometnega davka in evidentirala podatke o davčnih osnovah s tem, da v letu 1973 v svojem nabavnem oddelku avtomobilske proizvodnje v prometu reprodukcijskega materiala na debelo ni vodila evidence o pozitivnih razlikah med nabavno in prodajno ceno in ob prodaji tega materiala na debelo od ustvarjenih pozitivnih razlik med nabavno in prodajno ceno v skupnem znesku 52.282,34 din ni obračunala temeljni davek od plačil za storitve v skupnem znesku 4.752,45 din;

2.) naj ne bi v redu obračunavala davka od plačil za storitve s tem, da je v času od 1. 1. do 30. 9. 1973 v svojem predstavnstvu inozemskih firm v Ljubljani od plačil za storitve od konsignacijskih in zastopniških poslov v skupnem znesku 250.028,95 din nepravilno in premo obračunala davek od plačil za storitve v skupnem znesku 25.115,72 din.

II.) Obd. Markovič Antona in
III.) Obd. Kastelic Jožico naj bi bila odgovorna za dejanje opisano pod B I/1 te sodbe in

IV.) obd. Pečar Petra, sina Filipa in matere Marije roj. Jerinc, roj. 22. 12. 1949 v Ljubljani, stan. Celovška 250, Ljubljana, uslužbenec, dovršil gimnazijo, Slovenec, drž. SFRJ, samski, brez otrok, brez premoženja, mes. OD cca. 3.740.— din, nekaznovan, ni v drugem postopku naj bi bil odgovoren za dejanje opisano pod B I/2 te sodbe.

S tem naj bi bili storili gosp. prestopok po čl. 51 tč. 4 zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu.

Zoper to sodbo se je Okrožni javni tožilec v Ljubljani pritožil Vrhovnemu sodišču v Ljubljani, ki je na svoji seji dne 19. 12. 1975

razsodilo:

pritožbi javnega tožilca se deloma ugodi in se sodba sodišča prve stopnje spremeni v izrekih o kaznih:

1.) pod A/I tako, da se obd. OZD zviša denarna kazen na 125.000,00 (stopetindvajsettisoč) din;

2.) pod A/II, tako, da se obd. Antonu Markoviču zviša denarna kazen na 2.000,00 (dvatisoč) din;

3.) pod A/III tako, da se obd. Jožici Kastelic zviša denarna kazen z uporabo čl. 19 ZGP na 1.500,00 (tisočpetsto) din.

V ostalem se pritožba kot neutemeljena zavrne.

Obd. OZD mora plačati stroške postopka na drugi stopnji, odmerjene kot povprečnina v znesku 3.000,00 din.

Temeljni prometni davek je sredstvo ekonomske politike in enotnem trgu socialne politike in fiskalne politike, ki je namenjen za usklajevanje razmerij med proizvodnjo in potrošnjo ter razmerij v cenah za izenačevanje pogojev dela in pridobivanja dohodka ter za ustvarjanje dohodkov republik in avtonomnih pokrajin.

Pri prodaji proizvodov proizvodnim organizacijam se prometni davek ne obračunava v slučaju, da proizvodna organizacija, ki te proizvode kupuje, naročilnici priloži pismeno izjavo, da te proizvode kupuje kot material za reprodukcijo.

Pismeno izjavo lahko da kupec na sami naročilnici ali kot posebno prilogo k naročilnici, vendar vselej predno je bil opravljen promet (ob izdaji fakture, ob izročitvi proizvoda, če je izročen pred fakturo ali brez fakture — prodaja za gotovino).

Naročilnica — pismena izjava mora biti oštevilčena, datirana in podpisana od pooblaščenih oseb. V njej mora kupec navesti, da spada med proizvajalne organizacije združenega dela in da bo kupljene proizvode uporabil edinole za svojo proizvodno dejavnost.

Davčni zavezanec za prometni davek je organizacija združenega dela — prodajalec, ki ga mora obračunati in obračunani znesek vplačati tisti družbenopolitični skupnosti, ki ji ta davek pripada.

Če davčni zavezanec v slučajih, ko ni bilo pismene izjave,

proda brez obračuna davka ali ga obračuna po nižji stopnji, se kaznuje za gospodarski prestopok z denarno kaznijo od trikratnega do desetkratnega zneska neplačanega ali manj plačanega davka. Odgovorna oseba, ki je to storila, se kaznuje z denarno kaznijo od 5.000.— do 50.000.— dinarjev. Poleg tega pa je davčni zavezanec dolžan vplačati neobračunani ali manj obračunani davek.

Kontrolo obračuna in plačanje prometnega davka vrši služba družbenega knjigovodstva, ki je pristojna izdati odločbo o plačilu neobračunane ali po nižji stopnji obračunane prometnega davka. Odgovorne osebe so dolžne, če obstojajo razlogi, zoper takšno odločbo uporabiti dovoljena pravna sredstva po zakonu o službi družbenega knjigovodstva.

Ta sodba naj bo resen opomin vsem delavcem, ki delajo na delovnih mestih, na katerih se prodajajo proizvodi in obračunava davek od prometa proizvodov in storitev.

Neka zahodnonemška firma, ki proizvaja tovorna vozila, je izdelala tovrnjak, čigar platforma se lahko spusti skoraj do tal, nakar se dvigne skupaj s tovorom. Prednost tega novega tovrnjaka je predvsem v tem, da omogoča natovarjanje in iztovarjanje tovora brez uporabe dvigal.

Na ulicah Moskve so se pojavila prva gospodarska vozila, ki uporabljajo kot gorivo tekoči plin. Tako se uresničuje že zdavnaj planirani program, ki predvideva postopno preusmeritev velikega dela mestnega voznega parka na gorivo, ki bi manj onesnaževalo okolje. V teku 2 let naj bi v Moskvi imeli v prometu že 40.000 gospodarskih vozil na tekoči plin. Sovjeti so hkrati pričeli z izgradnjo nove tovarne, ki bo proizvajala izključno motorje na tekoči plin.

S 1. januarjem 1976 je več ameriških proizvajalcev gospodarskih vozil povečalo cene svojim proizvodom; kot razlog navajajo novo uredbo, ki zahteva, da so gospodarska vozila opremljena s specialnimi varnostnimi pasovi.

»Vozniško, prosim!«

Od republiškega sekretariata za delo je prispelo tolmačenje glede odvzema vozniškega dovoljenja poklicnemu vozniku.

„Odvzem vozniškega dovoljenja poklicnemu vozniku po 193. členu zakona o temeljnih varnosti cestnega prometa (Uradni list SFRJ, števil. 17/74) se šteje po veljavni sodni praksi za varnostni ukrep prepovedi opravljanja vozniškega poklica. Glede na takšno naravo nastopi za poklicnega voznika posledica po 2. točki 56. člena zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu; z dokončno odločbo o odvzemu vozniškega dovoljenja takšnemu vozniku preneha lastnost delavca v združenem delu po sili zakona.“

Mirovanje pravic torej ne pride v poštev. Prav zaradi takšne posledice pa je za takšne primere po 175. in 176. členu zakona o prekrških (Uradni list SRS števil. 7/73) dana možnost sodnega varstva. Tak voznik lahko vložil zahtevo za sodno varstvo pri vrhovnem sodišču SR Slovenije (glej 1. točko 176. člena navedenega zakona).

Glede na gornje tolmačenje bi želeli opozoriti voznike, da je v zakonu o temeljnih varnosti cestnega prometa 57 členov, ki predvidevajo kazni z možnostjo odvzema vozniškega dovoljenja od 30 dni do 6 mesecev. Glavni pogoj za izrek odvzema vozniškega dovoljenja je v tem, če je voznik povzročitelj prekrška, pri katerem je bil kdo poško-

dovan ali je bila povzročena večja materialna škoda drugi osebi ali skupnosti.

Poleg tega ima temeljni zakon 14 členov, ki predvidevajo, da mora uradna oseba (miličnik) takoj odvzeti vozniško dovoljenje (po členu 35, 58, 98/1) za dobo do 30 dni do 6 mesecev s tem, da gre prekršek še v nadaljnjo obravnavo, po členih 52, 55, 57, 102/1, 144, 192 in 194 pa za dobo do 3 mesecev do enega leta: v teh členih so zajete kršitve: prehitvanje prek neprekinjene dvojne črte, prehitvanje pred ovinkom ali pred vrhom klanca, če je voznik zapeljal prek železniškega prelaza, kjer so utripale rdeče luči ali so bile zaprte za pornice, če voznik ni ustavil pred prehodom za pešce in da je vozilo, ki vozi v isti smeri, odstopilo prednost, dalje če je voznik užival mamila ali zdravila, ki so prepovedana voznikom ali seveda če je pod vplivom alkohola, nadalje, če voznik ni dovolil uradni osebi – miličniku, da opravi preizkus vinjenosti ali da ne želi iti na zdravstveni pregled zaradi uživanja mamil ali prepovedanih zdravil in alkohola.

Glede na navedeno tolmačenje in ukrepe, ki jih predvideva zakon o temeljnih varnosti cestnega prometa, svetujemo voznikom, da sedejo za volan s pomislekom, kako bodo vozili in če so res sposobni za svoje delo. Vsem pa srečno vožnjo!

PIŠITE V SVOJE GLASILO!

Smučarji IMV v Črmošnjicah

Večletno prizadevanje skupine smučarjev za popularizacijo, množičnost in rekreativnost tega lepega športa v IMV je končno obrodilo uspeh. Pred leti smo pričeli sodelovati na občinskih sindikalnih tekmovanjih, vključili smo se v republiško tekmovanje avtomobilske industrije in tudi organizirali tako tekmovanje z imenom SPAIS – 1974 IMV. Končno nam je uspelo organizirati veliko tekmovanje delavcev DO – IMV z nazivom VELESLALOM IMV 1976 v Črmošnjicah 22. 2. 1976. Med več kot 60 prijavljenimi smučarji v treh razredih tekmovanja smo zabeležili prisotnost skoraj vseh naših TOZD, in sicer: TOZD – Tovarna avtomobilov Novo mesto, Tovarna prikolic Brežice, Tovarna opreme Črnomelj, Tovarna Podgorje, Razvojni inštitut, COMMERCE in Zastopstvo inozemskih firm iz Ljubljane.

Najboljši so se uvrstili takole: Razred – ženske: 1. GAZVODA Meri (TA/PA).

Razred moških do 30 let: 1. AGREŽ Dušan 33,6 (Brežice);

2. ŽUPAN Jože 34,4 (Podgorje); 3. RAVNIKAR Tone 36,0 (Brežice); 4. BIZJAK Ivan 37,2 (TA); 5. POTOČNIK Bojan 37,4 (TA-TS); 6. KOKALJ Srečko 38,6 (TA);

Kategorija moški nad 30 let: 1. TURK Jože 29,4 (TA-TS); 2. VILHAR Matija 32,1 (TA-TS); 3. JASNIČ Miro 34,4 (TA); 4. LUKŠIČ Stane 39,0 (RI); 5. HREN Jože 43,5 (TA); 6. MAROLT Lado 44,0 (TA).

Tekmovanje bo postalo tradicionalno. V prihodnjem letu pričakujemo še boljšo udeležbo, tudi tistih, ki so se morda ustrašili zvencega naziva ali pa tekmovalne proge tik pred startom. Naša naloga za naslednjo sezono je organizacija smučarskega tečaja in rekreativnih izletov na smučišča bližnje okolice, kamor vabimo vse ljubitelje smučanja. V marcu se bo izbrana ekipa DO IMV tudi letos udeležila tekmovanja SPAIS 1976, o čemer bomo še poročali.

ORGANIZACIJSKI ODBOR

Takole nas je 22. februarja ujel še fotografov aparat za spomin na oživljeno smučarsko tekmovanje – če ne bo zadrege s snegom, se bomo tudi v Črmošnjicah še večkrat srečali!

UGODNOSTI ZA ČLANE!

Porast življenjskega standarda je tudi pri nas povzročil nenehno naraščanje števila motornih vozil. Avtomobil danes ni več razkošje, ampak potreba; mnogim je nepogrešljiv v tekmi s časom. Vzporedno z razvojem avtomobilske industrije se je razvila tudi organizacija, ki združuje voznike motornih vozil, pa tudi take, ki si bodo šele omislili svoje vozilo. To je Avto-moto zveza, osnovne celice te organizacije pa so Avto-moto društva. Med društvi je že vrsto let izredno uspešno Avto-moto društvo TAM, ki šteje okrog 1300 članov. Člani AMZ uživajo mnoge ugodnosti, ki jih AMD TAM organizirano in vsestransko nudi svojim članom.

ČLANARINA IN ČLANSKI MATERIAL

Članarina za leto 1976 znaša 150 dinarjev, članski material za avtomobiliste pa obsega člansko izkaznico, ETI (ATP) knjižico s kuponi za brezplačne storitve, nalepko za avtomobil, etui za članski material, avtomobilsko karto Jugoslavije in voznikov dnevnik, skozi vse leto pa prejema član časopis Motorevija.

SLUŽBA POMOČ – INFORMACIJE

S kuponi iz ETI (ATP) knjižice ima član pravico na 4 brezplačne storitve pri odpravljanju manjših okvar na avtomobilu na cesti ali v bazi službe Pomoč-informacije. Nadalje ima član pravico enkrat na leto do vleke okvarjenega ali poškodovanega vozila po nižji ceni, do ene brezplačne nastavitve žarometov ali kontrole zavor, ima popust pri rednem letnem tehničnem pregledu v bazah AMZS in pravico do dvakratne brezplačne pomoči cestne službe korespondenčnih klubov v inozemstvu.

UGODNOSTI V BAZAH AMZS

V bazah AMZS ali pri testirnem kombiju, ki obiskuje društva po posebnem razporedu, imajo člani štirikrat na leto popust pri testiranju motorja, testiranju preme, varnostnem testu, nastavitvi vžiga, nastavitvi vplinjača in merjenju kompresije, pregledu vžigalnih svečk, kontroli merilnika hitrosti in polnjenju akumulatorja.

POTOVANJA V INOZEMSTVO

Za potovanja v inozemstvo imajo člani možnosti kupiti garantno pismo. S kuponi iz tega pisma lahko plačujejo člani storitve ob morebitni prometni nesreči ali okvari avtomobila oziroma vozovnico za vrnitev v domovino.

NEKATERI DRUGI POPUSTI

V letu 1975 je AMD TAM doseglo sporazum z zavarovalnicama Maribor in Sava o 20-odstotnem popustu na tehnično premijo pri kasko zavarovanju avtomobila. K temu prišteje zavarovalnica še običajni popust, ki ga uživajo vsi zavarovanci, če v zadnjih letih niso prijavili nobene škode. Ob obeh popustih lahko člani dosežejo tudi do 50 odstotkov popusta na tehnično premijo.

Prav tako imajo člani AMZ popuste od 5 do 50 odstotkov v avtokampih, nekaterih hotelih, gostinskih lokalih, servisnih delavnicah, pri najemninah za vozilo Kompas – Hertz Rent a car itd.

Torej zares ugodnosti, ki jih uporablja v Sloveniji že okrog 70000 članov AMZ. Postanite tudi vi član te organizacije!

U.